

A TÁJVÉDELEM AKTUÁLIS SZABÁLYOZÁSI KÖRNYEZETE – A TERVEZŐ SZEMÉVEL

Auer Jolán
TÁJOLÓ-TERV Kft.
2014. március 13.

- Európai Táj Egyezmény (2007. évi CXI. törvény)

1.cikk f. „a **'táj tervezése'** olyan céltudatos tevékenységet jelent, amelynek célja a táj fejlesztése, helyreállítása, vagy új létesítése”.

- Szakszerű tájtervezés feltételei:
  - tartalom egyértelmű, meghatározott,
  - szakmailag felkészült tervező készítheti.

a természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény (Tvt.)

7.§ (2)

A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében:

a) gondoskodni kell az épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések külterületi elhelyezése során azoknak a természeti értékek, a mesterséges környezet funkcionális és esztétikai összehangolásával történő **tájba illesztéséről**;

b) gondoskodni kell a **használaton kívül** helyezett épületek, építmények, nyomvonalas létesítmények, berendezések új funkciójának megállapításáról, illetve ennek hiányában megszüntetésükről, elbontásukról, az érintett területnek a **táj jellegéhez igazodó rendezéséről**;

c) a **település-, a területrendezés és fejlesztés**, különösen a területfelhasználás, a telekalakítás, az építés, a használat során kiemelt figyelmet kell fordítani a természeti értékek és rendszerek, a tájképi adottságok és az egyedi tájértékek megőrzésére;

d) **művelési ág változtatás**, más célú hasznosítás csak a táj jellegének, szerkezetének, a történelmileg kialakult természetkímélő használat által meghatározott adottságoknak és a természeti értékeknek a figyelembevételével lehetséges;

—építészeti-műszaki tervek
—nyomvonalas létesítmények műszaki tervei,
—vízjogi engedély köteles létesítmények tervei,
—meghatározott esetekben EVD, KHT, EKHE

—bontási tervek

—Területfejlesztési tervek
—Településfejlesztési tervek
—Területrendezési tervek,
—Településrendezési eszközök,
—Területi (társadalmi, gazdasági és környezeti) hatástanulmány,
—Örökségvédelmi hatástanulmány,
—Környezeti értékelés,

a természet védelméről szóló 1996 évi LIII. törvény (Tvt.)

7.§ (2) folytatás

A táj jellege, a természeti értékek, az egyedi tájértékek és esztétikai adottságok megóvása érdekében:

- e) biztosítani kell, hogy a gazdálkodással összefüggő épületek, építmények, létesítmények és berendezések elhelyezése, mérete, formája, funkciója és száma alkalmazkodjon a táj jellegéhez;
- f) a táj jellegének megfelelően rendezni kell a felszíni tájsebeket;
- g) autópályát, valamint a vadon élő állatfajok ismert vonuló útvonalait keresztező vonalas létesítményt úgy kell építeni, hogy a vadon élő állatfajok egyedeinek átjutása – megfelelő térközönként – biztosítva legyen;
- h) biztosítani kell a jellegzetes tájképi elemek fennmaradását.
- településrendezési eszközök
—műszaki tervek
- bányászat: tájrendezési előterv, műszaki üzemi terv tájrendezési feladatok,
- utak engedélyezési és kiviteli tervei
- szinte az előbbi sorokban szereplő összes tervfajta

FEJLESZTÉSI TERVEK

- **TERÜLETFEJLESZTÉSI TERVEK:**

- „Tájas” tartalom van (218/2009. (X.6.) korm.rend) - helyzetelemzésnél
- Külön tájrendezési szakági munkarész nincs
- Tervezési jogosultság szabályozatlan

- **TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERVEK:**

- „Tájas” tartalom van (314/2012. (XI.8.) korm.rend)
- Külön tájrendezési szakági munkarész nincs
- Tervezési jogosultság részben szabályozott (266/2013. (VII.11.) korm.rend)

TERÜLETRENDEZÉSI TERVEK

- „tájas” tartalom főként az előkészítő munkarészekben és a térségi övezetekben (218/2009. (X.6.) korm.rend):
  - Előkészítő fázisban nevesítve
  - Javaslattevő fázisban közvetetten, ill. a Területi hatásvizsgálatban
- Javaslattevő fázisban tájrendezési szakági alátámasztó munkarész nincs
- *Átgondolandó témakörök:*
  - Tájterhelhetőségi munkarész aktualizálása
  - Az elfogadásra kerülő munkarészekben a kiemelt térségeket kivéve jellemzően csak az övezeti tervlapok hordoznak „tájas” tartalmat.
  - A „tájas” tartalom az önk. határozattal elfogadott ajánlásokban jelenik meg → Területrendezési szabályzatba több
  - Egyedileg meghatározható térségek szűk körűek
  - Tájképvédelmi övezet
  - Komplex tájrehabilitációt igénylő területek övezete az ajánlott övezetek közé került
- „Tájas” szakterületi tervezés nem szabályozott

TELEPÜLÉSRENDEZÉSI ESZKÖZÖK

- „Tájás” tartalom az összes munkarészben (314/2012. (XI.8) korm.rend)
- *Átgondolandó témakörök:*
  - Egyes munkarészek összevonhatók, elhagyhatók ez mely esetekben lehetséges, mi szükséges mindenképpen
  - Átfedések vannak a tájrendezési alátámasztó, az örökségvédelmi hatástanulmány és környezeti értékelés „tájás” (és épített örökségvédelmi) munkarészek tartalma között
  - Zöldfelületi munkarész: tartalomban eltérő tervezési gyakorlat, átfedés előfordulhat a tájrendezési munkarésszel
  - OTÉK (253/1997. (XII.20.) korm.rend) mezőgazdasági és természetközeli területekre vonatkozó előírásai
- Tervezési jogosultság rendezett (266/2013. (VII.11.) korm.rend)

ÖRÖKSÉGVÉDELMI HATÁSTANULMÁNY

- „tájas” tartalom az összes főfejezetben (395/2012. (XII. 20.) korm.rend.)
- „tájas” munkarészek tekintetében nem ír elő szaktervezői kötelezettséget (régészeti és műemléki szakterület tekintetében igen)

KÖRNYEZETI ÉRTÉKELÉS

- van „tájas” tartalom (2/2005. (I.11.) korm.rend.)
- jogosultság rendezett

TERÜLETI (TÁRSADALMI, GAZDASÁGI, KÖRNYEZETI) HATÁSTANULMÁNY

- készül:
  - területfejlesztési-, területrendezési tervek megalapozó munkarészeként (218/2009. (X.6.) korm.rend. 9.sz. melléklet)
  - térségi területfelhasználási engedély kérelem mellékleteként (76/2009. (IV.8) korm.rend. 1.sz. melléklet)
- a két esetben a tartalom, így a „tájas” tartalom is hasonló
- felelős tervező jogosultsága rendezett (77/2010. (III.25.) korm.rend)

VILÁGÖRÖKSÉGI KEZELÉSI TERVEK , VILÁGÖRÖKSÉGI KOMPLEX HATÁSVIZSGÁLATI DOKUMENTÁCIÓK

- tartalomban nincs „tájas” munkarész (315/2011. (XII. 27.) korm.rend.)
- szaktervezői részvételi kötelezettséget előír (315/2011. (XII. 27.) korm.rend.)

TÖRTÉNETI TÁJ, TÖRTÉNETI KERT

- A kulturális örökség védelméről szóló 2010.évi LXIV.tv. nevesíti
- semmilyen tartalom nincs
- történeti kert tervezési jogosultsága rendezett (266/2013. (VII.11.) korm.rend), történeti tájé nem

Természetvédelmi kezelési tervek

- tartalom szabályozott (3/2008. (II.5) KvVM rend.)
- „táji értékek és kultúrtörténeti értékek megőrzésére, fenntartására vonatkozó előírások, természetvédelmi kezelési módok, korlátozások, tilalmak meghatározása ”
- Készítők nem egyértelműen szabályozottak a rendeletben. Szakértők készíthetik? (a környezetvédelmi, természetvédelmi, vízgazdálkodási és tájvédelmi szakértői tevékenységről 297/2009. (XII.21.) korm.rend szerint?)

BÁNYÁSZATI TÁJRENDEZÉSI TERVEK

- Bányászatról szóló 1993. évi XLVIII.tv. végrehajtásáról szóló 203/198. (XII.19.) korm.rend. szerint:
  - tájrendezési előterv
  - műszaki üzemi tervben tájrendezési feladatok
- 11/A§ (7) A tájrendezési előterv szöveges részében ismertetni kell az újrahasznosítási célt és e cél megvalósításához szükséges feladatokat, a tájrendezéssel kialakítandó új terepviszonyokat és létesítményeket, kialakításuk ütemezését és módszerét.
- Átgondolandó* a tartalom bővítése, ha ez nem lehetséges, indokolt lenne a dokumentáció elnevezésének megváltoztatása
- Nem kell „tájas” szakembert bevonni.

ÉPÍTÉSÜGYI ELJÁRÁSOK MŰSZAKI TERVEI 1.

- Természetvédelmi hatóság állást foglal:
  - Antenna létesítésének építési, vagy fennmaradási engedélyezési eljárás
  - Természetvédelmi oltalom alatt álló ingatlanok esetén
- Építési engedély, összevont engedély építészeti műszaki tervdokumentáció (312/2012. (XI.8.) korm.rend.)

➤ **Környezetvédelmi, környezeti és kertépítészeti leírás**

Jogszabályban előírt esetekben tartalmazza a környezet ismertetését, a különböző funkciók és az általános telepítés előírásait, a kertkialakítás koncepcióját, a megvédendő és új növényzet bemutatását, a választott anyagok és növényzet leírását, és fakivágás esetén a fapótlás meghatározását, a tervezett építmény környezetre gyakorolt hatásait (levegőtisztaság-védelem, víz- és földvédelem, hulladékgazdálkodás, zaj- és rezgésvédelem, élővilág és természetvédelem, fényszennyezés) a vonatkozó ágazati jogszabályok előírásai szerint.

➤ **Kertépítészeti terv szükség szerint**

➤ **Tájba illesztési terv, a tájba illesztés megoldása látványterven ábrázolva,**

ÉPÍTÉSÜGYI ELJÁRÁSOK MŰSZAKI TERVEI 2.

•Átgondolandó:

- Az épített környezet komplex szemléletét nem tükrözi a jogszabályt, az építményeket nem környezetükkel szerves egységben kezeli
  - Tájba illesztési terv:
    - szöveges munkarész is indokolt lenne.
    - hiányzik a szempontrendszer, hogy mi alapján ítélné meg, a tájba illőség
  - Kertépítészeti terv:
    - ki dönti el, hogy mi a „szükség”?
    - jogszabályban előírt eset: önkormányzati rendelet
- (A kivitelezési dokumentációról szóló 191/2009. (IX.15.)
korm.rend. nem tartalmaz környezetalakításra,
tájbaillesztésre, zöldfelületrendezésre vonatkozó munkarészt)

NYOMVONALAS LÉTESÍTMÉNYEK ENGEDÉLYEZÉSI, KIVITELI TERVEI

- Csak az utak tervezésére vonatkozó jogszabály nevesít „tájas” tartalmú munkarészeket: kötelező munkarész elvi építési-, útépitési- és alagút engedélyezési terveknél: táj- és természetvédelem
- Jogosultság rendezett (266/2013 (VII.11.) korm.rend.)
- Korábban kötelező munkarész volt főközlekedési utaknál a növénytelepítési terv is.
- Vasutaknál és a többi nyomvonalas létesítménynél csak az EVD, KHT és EKHT dokumentációkban van „tájas” tartalom

VÍZJOGI ENGEDÉLYEZÉSHEZ KÖTÖTT LÉTESÍTMÉNYEK

- Nincs tájas tartalom (18/1996. (XII.25.) korm.rend), csak az EVD-ben, KHT-ban, EKHT-ban

EVD, Konzultációs kérelem, KHT, EKHT

- Van „tájas” tartalom (314/2005. (XII.25.) korm.rend)
- Nagyon eltérő tartalmú tájvédelmi fejezetek a gyakorlatban
- Jogosultság rendezett (297/2009. (XII.21.) korm.rend), de olyan szakképzettségek is figyelembe vehetők SZTjV-nél, amelyek erősen vitathatók: építőmérnök, építészmérnök, városépítési szakmérnök, geográfus, biológus, agrármérnök stb.

TERVTÍPUSOK, „AMELYEKRŐL TANULTUNK”, DE NINCSENEK A MAGYAR JOGREND BEN

Önálló tervként szükség van rájuk? Vagy csak egyes tervtípusokon belül munkarészként? Vagy sehogy?

- Tájrehabilitációs terv
- Tájrendezési terv
- Tájvédelmi terv
- Tájképvédelmi terv
- Tájértékelési terv
- Tájfejlesztési terv
- Zöldfelületi rendszer terv vagy zöldhálózati terv

FOGALMAK, UGYANAZT ÉRTJÜK ALATTA?

- Hagyományos tájhasználat
- Tájrendezés
- Tájjelleg, tájkarakter (szinonim fogalmak?)
- Tájképi egység stb.

ÁLTALÁNOS MEGÁLLAPÍTÁSOK

- Magyarországon a tájtervezésre a „védelmi típusú tervezés” jellemző.
- Önálló tájrendezési tervek nincsenek. Más tervtípusok tartalmazzak „tájás” tartalmú munkarészeket.
- A tervhierarchiában az „alacsonyabb szinten levő” tervekben kevésbé találunk táji-zöldfelületi munkarészeket, de nem azért, mert a „magasabb szintű” tervek megoldották a feltárt „tájás” konfliktusokat, problémákat.
- Indokolt közérdekű esetekben is hiányoznak a felhatalmazások a tájtervezésre, zöldfelülettervezésre.
- Azon néhány esetben (BATrT) is, ahol tájrendezési terv készítése előírásra került, hiányzik a tartalom, az eljárásrend stb.

Köszönöm a figyelmet!

